

Budsjettforslag for 2013

Bakgrunn

Kunnskapsdepartementet har bedt institusjonene om å fremme forslag til budsjett for 2013 innen 1.12.2011. Forslagene må utformes innenfor rammen av forslaget til bevilgning for 2012 fra St prp nr. 1 (2011- 2012). I budsjettforslaget for 2013 skal det ikke korrigeres for pris- og lønnsendringer. Planlagte tiltak med budsjettvirkning etter 2013, skal presenteres. Prioriteringer og planer må være i samsvar med målene for universitetene og institusjonens forutsetninger og strategier. Institusjonene bes om å fremme forslag utenfor budsjettammen, særlig skal langsiktige satsinger og prioriteringer synliggjøres.

Budsjettforslag 2013 (forslag innenfor budsjettammen)

Utgangspunktet for universitetets budsjettamme for 2013 er forslaget til statsbudsjett for 2012, prognose for resultatmidler for utdanning og forskning og konsekvensjusteringer av tiltak igangsatt i 2012. Tabell 1 viser budsjettammen for 2013 med disse forutsetningene:

Tabell 1 Budsjettamme 2013

	Beløp (i 1000)
Bevilgning 2012	2 587 483
Konsekvensjusteringer:	
- Videreføring studieplasser fra 2009	2 090
- Videreføring studieplasser fra 2011	5 330
- Resultatmidler utdanning	0
- Resultatmidler forskning	4 000
Budsjettamme 2013, før nye forslag	2 598 903

Konsekvensjusteringer

I revidert nasjonalbudsjett i 2009 ble det opprettet 20 femårige studieplasser innenfor profesjonsstudiet i psykologi og integrert lærerutdanning. Studieplassene vil være ferdig innfaset i 2014. I tabell 1 er det lagt inn konsekvensjustering for 2013 for effekten av disse studieplassene og for videreføring av 80 studieplasser fra budsjettet for 2011.

Våren 2011 oppnådde studentene ved Universitetet i Bergen 5545 studiepoeng målt i antall årsheter, tilsvarende tall våren 2010 var 5560. Antallet registrerte studenter er noe redusert, fra 14.359 høsten 2010 til 14.038 høsten 2011. Dette forventes å medvirke til en reduksjon i omfanget av avlagte studiepoeng i 2011 sammenlignet med 2010. Fordi det arbeides det for bedre gjennomstrømming i studiene, budsjetteres det med resultatmidler for utdanning på samme nivå i 2013 som i 2012.

Omfanget av resultatmidler for forskning avhenger ikke bare av resultatene Universitetet i Bergen oppnår, etter som RBO for forskning fordeles mellom institusjonene avhengig av de samlede resultatene ved de andre universitetene og høyskolene. Som kjent danner antall nye doktorgrader, omfanget av publikasjonspoeng og inntekter fra Forskningsrådet og fra EU basis for tildelingen av resultatmidler for forskning.

Prognosene midt i november 2011 tyder på at antallet nye doktorgrader i 2011 vil bli 245, eller noen flere enn i 2010, men det er usikkert hva dette vil gi for effekt for RBO- inntektene. De siste årene har universitetet hatt noe lavere gevinster for oppnådde publikasjonspoeng enn for de andre elementene i RBO. Målet er å øke omfanget av publikasjoner, men det er vanskelig å anslå omfanget av publikasjonspoeng i 2011. NFR- inntektene i 2011 er ventet å være noe høyere enn i 2010, mens det forventes vekst i EU- inntektene. Det er satt opp en vekst på 4 mill. kroner i RBO- midler i 2013 budsjettet.

I sum gir dette en ventet budsjetttramme på vel 2,6 mrd. kroner for 2013.

Budsjettforslag 2013 (forslag innenfor budsjetttrammen)

Universitetets strategi er førende for innretning og prioritering i budsjettforslaget for 2013. I 2010 er det gjennomført en omfattende prosess for å fornye universitetets strategi for 2011-2015. Det nye strategidokumentet ble vedtatt av universitetsstyret 14.04.2011 (sak 16/11).

Den viktigste forutsetningen for faglig framgang er satsing på grunnleggende forskning og videreutvikling av disipliner over stor faglig bredde. Prioritering av kvalitet er grunnleggende for satsing på forskning. Samtidig har universitetet tradisjon for og et fortrinn innenfor marin- og utviklingsrelatert forskning.

Universitetet i Bergen har satset på å støtte fremragende forskningsmiljø med egne midler de siste årene. Det er gitt støtte til prosjektsøknader med svært gode vurderinger, men uten bevilgninger fra Forskningsrådets frie forskerprogrammer. Dette tiltaket motiverer og fremmer mer forskning. Tiltaket ses i sammenheng med gode resultater innenfor Forskningsrådet og ERC den siste tiden. Forslaget om økning i Forskningsrådets frie prosjektstøtte i 2012 er i denne sammenheng positivt. Dette vil bidra til høyere kvalitet og mer publisering og sitering. I 2012 vil universitetet bidra med sin andel av fellesløftet, med om lag 21 mill kroner.

En forutsetning for kvalitet over en stor faglig bredde er at det stilles tilstrekkelige driftsmidler til disposisjon for hver enkelt forsker. Universitetet i Bergen viderefører forskningsrådets ordning for små driftsmidler, innenfor universitetets ordinære budsjetttrammer. I tillegg foreslås det en ny ordning som skal sikre driftsmidler til aktive forskere basert på publisering (etter Fagerbergutvalgets modell).

Det er viktig at universitetet får dekket sine kostnader ved eksternt finansierte prosjekter. I regi av universitets- og høyskolerådet arbeides det for å få enighet om beregninger av indirekte kostnader i forskningsprosjekter, uavhengig av hvem som finansierer prosjektene. Målet er at en felles modell implementeres med virkning fra 2013. UiB øker innsatsen for økte dekningsbidrag, og det tas sikte på å innføre elementer av den nye modellen i 2012.

Universitetet ønsker å være en attraktiv samarbeidspartner internasjonalt, på grunnlag av kvalitet i forskning. Det legges til rette for at vitenskapelig tilsatte og studenter får anledning til opphold ved anerkjente utenlandske læresteder som integrert del av deres forskning og studier. Det foretas en vurdering av eksisterende samarbeidsavtaler med sikte på å ha et mer målrettet internasjonalt institusjonssamarbeid.

For å sikre handlingsrom og muligheter til å satse på nye forskningsområder har UiB valgt å fordele rekrutteringsstillinger midlertidig til fakultetene. Etter fire år gjøres det ny fordeling av stillingene. I 2012 refordelles 52 rekrutteringsstillinger etter denne ordningen.

Dimensjoneringen av universitetets samlede utdanningstilbud er en viktig utfordring. I St. meld 44 (2008-09) går det fram at studenttallet kan øke med 80.000 i den neste fireårsperioden. Hvis det ikke bevilges flere studieplasser enn i dag, vil andelen av norske 22-åringer som tar høyere utdanning falle fra 36 prosent til 29 prosent i perioden. Dette

skulle tilsi en offensiv satsing på fullfinansierte studieplasser. Med nye fullfinansierte studieplasser ses utvikling av kunnskap og kompetanseoppbygging i sammenheng.

Universitetet vil prioritere utdanningskvalitet og ha stor bevissthet om hensynet til å fremme forskningsbasert utdanning innenfor alle områder. Arbeidet til Handlingsromgruppen har gjort det tydelig at spørsmål om dimensjonering av studieplasser og opptak til studier er viktige og at det er viktig at institusjonene nøye vurderer hvilken kapasitet de har til å gi studietilbud av høy kvalitet. Universitetet i Bergen har nå over 2000 studenter mer enn antallet fullfinansierte studieplasser. Innenfor eksisterende budsjetttramme er det derfor viktig å understreke behovet for konsolidering av studietilbud og studieprogrammer.

Vurdering av kapasiteten for forskningsbaserte utdanningstilbud, det gjelder antallet studietilbud, opptakstall og studenttall er en sentral del av universitetets rekrutteringsstrategi.

Budsjettforslag 2013 (forslag utenfor budsjetttrammen)

Med utgangspunkt i føringene fra Kunnskapsdepartementet vurderes det som realistisk å fremme forslag til prioriterte tiltak for 135 mill. kroner utenfor budsjetttrammen for 2013. I tillegg kommer midler til rehabilitering av universitetets monumentale museumsbygning finansiert over Statsbyggs rammer.

Forskning

Grunnforskning er fundamentet for universitetet og faglig bredde i undervisning og forskning et avgjørende kjennetegn, faglig spissing innenfor noen disipliner krever gode og brede grunnforskingsmiljø. Universitetet legger stor vekt på ansvaret for å fremme god kvalitet i bredden og mangfoldet i grunnforskningen. Reduksjonen i universitetets basisbudsjetter til fordel for strategiske øremerkede satsinger vurderes som bekymringsfull. Arbeidet med å styrke basisbevilgningene fortsetter, og det er viktig at opptrappingen av forskningsmidler kommer den frie forskerinitierte grunnforskningen til gode. Økningen i Forskningsrådets Friforsk i 2012 er gledelig og Universitet i Bergen støtter etablering av en stor, fri og åpen konkurransearena i Forskningsrådet.

Universitetet i Bergen satser sterkt på å oppnå tildelinger fra ERC, SFF-er og deltakelse i EUs rammeprogrammer. I 2011 har ytterligere en av institusjonens fremragende forskere oppnådd tildeling fra ERC, i meget hard konkurranse. Det er særlig positivt med tildelinger fra EUs grunnforskningssatsing.

Det er fortsatt en ressursmessig utfordring å koordinere integrerte prosjekter, Networks of Excellence og infrastrukturnettverk. Universitetet må bidra med betydelig egenfinansiering for å sikre deltakelse og posisjon i slike store europeiske nettverk. Samtidig er det viktig for universitetet å posisjonere seg for deltakelse i EUs rammeprogrammer.

For å følge opp universitetets nye strategiske plan og for å fortsette de langsiktige satsingene på prioriterte forskningsfelt og å sikre kvaliteten i universitetets forskningsbredde, anbefales en generell styrking utenfor rammen på 30 mill. kroner for 2013.

Budsjetttrammen for omfordeling av resultatbaserte forskningsmidler (RBO) har bare vært indeksregulert de siste årene, mens omfanget av grader, publikasjoner og forskningsmidler var vokst betydelig siden innføring av ordningen. Skal denne positive utviklingen fortsette, kreves en økning av rammen som vil gi gode forskningsmiljø viktige vekstimpulser og handlingsrom. En oppjustering av rammen vil innebære en styrking av institusjonenes budsjetter ut fra kvalitetskriterier.

Universitetet i Bergen har også tidligere påpekt at EU- delen av RBO bør differensieres og det bør gis dobbel uttelling for midler i prosjekter som koordineres av norske institusjoner.

dersom det ble betydelig større belønning for prosjekter som koordineres fra Norge, ville det motivert til økt satsing på store EU- prosjekter. Det vil fremme kvalitet og internasjonalisering.

Rekrutterings- og kvalifiseringsstillinger

En forutsetning for å opprettholde og styrke forskningen ved universitetet er at det rekrutteres nok dyktige og motiverte til å fylle plassene etter generasjonsskiftet. Det er nødvendig å øke antall rekrutteringsstillinger, det er derfor beklagelig at regjeringen ikke har foreslått nye rekrutteringsstillinger i perioden 2010- 2012.

Universitetet i Bergen har behandlet forslag til en helhetlig strategi for rekruttering, som sammen med institusjonens handlingsplan for forskerutdanning, er grunnlag for økt innsats for økt og bedret forskerutdanning.

Postdoktorstillinger skal gi høyt kvalifiserte kandidater mulighet til å kvalifisere seg til faste vitenskapelige stillinger. Det bør være et rimelig forholdstall mellom antallet stillinger for stipendiater og for postdoktorer. Universitetet i Bergen har arbeidet planmessig for å få et riktig forholdstall mellom de to stillingstypene. At institusjonene i 2010 fikk mulighet til å omgjøre noen stipendiatstillinger til postdoktorstillinger er positivt, men dette løser ikke det generelle behovet for rekrutteringsstillinger ved institusjonene. Det trengs flere og bedre finansierte stipendiat- og postdoktorstillinger, slik også Fagerbergutvalget påpeker.

Den foreslåtte satsingen i Stortingsmelding 20, bør følges opp med nye stillinger i 2013. Postdoktorer er en viktig samarbeidsressurs for doktorgradsstipendiater og masterstudenter. Postdoktorstillinger har stor betydning for nyrekruttering i fagfelt med generasjonsskifte og vil gjøre det lettere å sikre at flere kvinner kvalifiseres til faste vitenskapelige stillinger. Det kan være problematisk å finne rom for tilsetning av talenter etter fullført doktorgrad. Fordi antallet stipendiat- og postdoktorstillinger må ses i sammenheng, og forholdstallet mellom de to stillingstypene vil variere fra fakultet til fakultet og mellom instituttene, er det hensiktsmessig å ha fleksibilitet for antall stillinger i hver kategori.

Til tross for at satsen for stipendiatstillinger er økt de siste årene, gjenstår det noe før de er fullt finansiert. Samlet for universitetene er det beregnet at underdekningen utgjør i overkant av 1 mrd. kroner, for stillingene som finansieres direkte i statsbudsjettet. Dette vanskeliggjør måloppnåelse, ikke minst innenfor kjernevirksomheten. Oppjustering av satsen er særlig viktig fordi de fleste nye stillingene de siste årene er gitt til kostbare stipendiatstillinger (MNT-fagene og medisin).

For 2013 anbefales et forslag om til sammen 50 nye rekrutterings- og kvalifiseringsstillinger med halvårseffekt. Med en sats på 1 mill kroner per stilling vil dette utgjøre 25 mill. kroner i 2013. Det foreslås at universitetets selv får mulighet til å sikre riktig forholdstall mellom nye rekrutterings- og kvalifiseringsstillinger.

Oppgradering av vitenskapelig utstyr

I 2011 oppnådde universitetet 75 mill. kroner til avansert vitenskapelig utstyr gjennom forskningsrådets ordninger. Bioinformatikk-plattformen Elixir.no som er utviklet ved Institutt for informatikk, fikk 50 millioner kroner, mens språkdatatabasen Clarino ved Det humanistiske fakultet (HF) og Uni Digital fikk 25 millioner. Tildelingene skjedde innenfor den nasjonale satsingen på forskningsinfrastruktur, finansiert gjennom avkastning av Forskningsfondet.

Den nasjonale konkurransearenaen i Forskningsrådet er viktig for satsingen på nasjonal storskala infrastruktur. Samtidig er det stort behov for finansiering av vitenskapelig utstyr innenfor institusjonenes budsjettammer. Grunnforskning, særlig innenfor eksperimentelle fag som teknologi og realfag, er svært kapitalintensiv. Muligheten til å fornye utstyr er viktig for å drive eksperimentell forskning. Manglende eller lite oppdatert utstyr hemmer valg av forskningstema og gir reduserte muligheter for teoretiske nyvinninger.

Det anbefales at det foreslås en styrking av budsjetttrammen på 50 mill. kroner.

Utdanning

Solide, disiplininnrettede studier og profesjonsutdanninger basert på forskning og høy faglig kompetanse, er fundamentet for utdanningstilbudet ved universitet. Kvaliteten, søkningen til og omfanget av det samlede studietilbudet evalueres jevnlig. Universitetet vil bidra til å utvikle studietilbud som reflekterer behovet for kompetanse i samfunnet og videreutvikle sterke internasjonale tradisjoner ved å satse på økt studentmobilitet og utvikling av internasjonale studietilbud. Det er videre viktig å bidra til å øke rekrutteringen av studenter til realfag, språkfag og lektorutdanningene.

Statistisk sentralbyrå har nylig utført en analyse av arbeidsmarkedets utvikling av tilbud og etterspørsel av utdanning basert på noen makroøkonomiske og demografiske modeller. Resultatet viser en klar tendens, hvor en kraftig økning i etterspørsel av høyere utdanning i alle fagfelt er forventet i de neste 20 årene. Selv om økningen er tydelig, er det nødvendig å utdype dette gjennom en detaljert kartlegging om behovet for kandidater med høyere utdanning innenfor hele spektret av universitetets faglig bredde. Prosjektet *Kompetanse 2020* var en undersøkelse om utdanningens relevans, synlighet og samfunnets behov for arbeidskraft. UiB vil utnytte erfaringer fra dette prosjektet i det videre kvalitetsarbeidet i studieprogrammene.

Universitetet i Bergen er positivt til å ta i mot flere fullfinansierte studieplasser og står fast ved tidligere vurderinger fra budsjettforslag 2012, der det ble vurdert som forsvarlig og ønskelig å kunne ta i mot 200 nye studieplasser fra høsten 2012 og ytterligere 100 nye fra høsten 2013.

Universitetet i Bergen har avtaler om forskningssamarbeid og/eller studentutveksling mellom UiB og 15 kinesiske universitet, i tillegg til flere nettverk og senter. Universitetet ønsker å videreutvikle samarbeidet med Kina og mange av universitetets forskere besøker landet. Dette er økt de siste årene innenfor flere av fagområder, blant annet teknologi, naturvitenskap, klima, medisin, biomedisin og samfunnsfag.

UiB samarbeider med Bergen Konfutse Institutt, det eneste Konfutse- instituttet i Norge. Universitetet vurderer mulighetene for et studietilbud i kinesisk og vil bruke ressurser til utvikling av et slikt tilbud i 2012. Implementering av studietilbudet krever imidlertid nye studieplasser, jf omtale ovenfor. Det foreslås at 30 av de 200 foreslåtte nye studieplassene øremerkes dette studiet. Eventuelt kan studieplasser omdisponeres.

Internasjonalisering av utdanning gjennom utvikling av flere fellesgrader prioriteres. Tiltaket har prioritert i stortingsmeldingen om internasjonalisering av utdanning, å utvikle og drifte joint degrees er kostnadskrevenende, og det er viktig at dette finansieres.

På denne bakgrunnen anbefales det at Universitetet i Bergen tilføres 200 nye studieplasser med halvårseffekt. Det legges til grunn at studieplassene fullfinansieres. Samtidig anbefales det å foreslå midler til styrking av innsats for fellesgrader. Samlet kostnad i 2013 vil være 20 mill. kroner.

Nye bygg (under kapittel 1580 Statsbygg)

Det er viktig og gledelig at Odontologibygget nå snart ferdigstilles. Prosjektet har en totalramme på 811 mill kr.

Rehabiliteringen av universitetets monumentale museumsbygning har aller høyeste prioritet, og det er svært positivt at Statsbygg er i full gang med prosjektering av rehabiliteringen med utgangspunkt i skisseprosjektet fra høsten 2009.

Budsjettforslaget for 2012 fremmet rehabilitering av Realfagsbygget som prosjekt etter museumsbygningen. Universitetet har nå gjennomført noen deler av rehabiliteringen med egne ressurser og dette vil fortsette.

Når det nye odontologibygget ferdigstilles sommeren 2012, er det svært viktig å kunne starte arbeidet med å rehabilitere det gamle odontologibygget. Bygget må rehabilitering for å kunne tas i bruk til annen universitetsvirksomhet, som kan gjøre det mulig å avvikle leieareal.

Rehabilitering av universitetets monumentale museumsbygning

Universitetet i Bergen fikk engangsbevilgning på 30 millioner kroner til renovering, ombygging og oppgradering ved Bergen Museum i 2009. I forslaget til statsbudsjett 2011 trekker Kunnskapsdepartementet frem museumsplanene i Bergen, og skriver:

"I tillegg til å føre vidare delar av utstillingane vil Bergen Museum òg fungere som ein møtestad for universitetet og byen. Statsbygg har fått i oppdrag å realisere denne planen og er no i gang med å leggje ein plan for rehabiliteringa."

I 2011 har Statsbygg fått i oppdrag å ferdigstille forprosjektet for ferdigstilling av sørfløyen med aula til 17. mai 2014. Forprosjektet skal oversendes fra Statsbygg til departementet 16. desember i 2011. Da vil kostnadsrammene også bli gitt.

Det gamle odontologibygget

Når det nye odontologibygget står klart i 2012, frigjøres arealer i det gamle odontologibygget. Det kreves omfattende rehabilitering (foreløpig kostnadsanslag er om lag 230 mill kroner). En slik rehabilitering kan vanskelig gjennomføres innenfor universitetets budsjettammer. For 2013 søkes de om 10 mill. kroner til prosjektering. Resterende midler bør tilføres med 120 mill. kroner i 2014 og 100 mill. kroner i 2015. Det er foreløpig ikke tatt endelig stilling til hvem som skal inn i bygget. Dette er et spørsmål som avventes til en samlet arealplan er vedtatt i løpet av 2012, men det er klart at universitetsaktivitet skal inn i bygget.

Oppsummering

Med utgangspunkt i vurderingene over, anbefales følgende tiltak foreslått som tiltak utenfor rammen i budsjettet for 2013:

Generell styrking av basisbudsjett	30 mill. kroner
Rekrutterings- og kvalifiseringsstillinger	25 mill. kroner
Vitenskapelig utstyr	50 mill. kroner
Utdanningstiltak	20 mill. kroner
Rehabilitering av gammelt odontologibygget	10 mill. kroner
SUM	135 mill .kroner

I tillegg kommer bevilgning til rehabilitering av universitetets monumentale museumsbygning finansiert innenfor Statsbyggs rammer (kostnadsoverslag vil foreligge medio desember).

Med dette fremmes følgende forslag til

vedtak:

Universitetsledelsen får fullmakt til å ferdigstille budsjettdokumentet for 2013 etter departementets mal, på grunnlag av vurderinger i saksforelegget og innspill og prioriteringer som fremkommer i møtet.

18.11.2011 KB/STVE